

Mannetje op wacht bij zijn
prachtig gekleurde eieren.

Elkaar verkennen, hopelijk slaat cupido toe.

Rivierdonderpad *Kwetsbaar visje*

Een vermelding als 'kwetsbaar' op de Nederlandse Rode Lijst 2015 is niet iets om trots op te zijn. Op de vorige lijst uit 2004 was de naam *Cottus perifretum* nog niet terug te vinden. Ook hier een teruggang dus. Wat is er nu weer aan de hand? Janny gaat op zoek naar dit kleine zoetwatervisje.

Piepkleine oogjes kijken al nieuwsgierig de grote wereld in.

W e kennen de gewone zeedonderpad én de groene zeedonderpad. Voldoende in aantallen, die gaan hun gangetje wel. Maar in het zoete water leeft de kleine variant, de rivierdonderpad. En die heeft het een stuk moeilijker dan de zoute donderpadden. Wanneer ik erover lees komen twee zaken duidelijk naar voren als oorzaak van de teruglopende populatie in ons land, namelijk waterverontreiniging en exotische grondels. De waterverontreiniging is de afgelopen decennia behoorlijk aangepakt en verbeterd wat weer resulteert in een herstel van de rivierdonderpadden. Dat probleem lijkt dus opgelost te zijn c.q. te worden. De exotische grondels vormen nu het grootste probleem waarvan de zwartbekgrondel toch wel vijand nummer 1 lijkt te zijn. De zwartbekgrondels, samen met andere exotische grondels zoals

de kessler grondel en marm grondel, zijn in Nederland gekomen onder andere via het in 1992 volledig geopende Main-Donaukanaal. Hierdoor kunnen vissen vanuit het stroomgebied van de Donau via de Rijn hun weg naar ons vinden. Voor de rivierdonderpad wat zuur, omdat de zwartbekgrondel dezelfde biotoop en hetzelfde voedsel heeft, maar groter en dominant is en de inheemse soort verdringt. Oké, het wordt me duidelijk, maar ze zijn niet allemaal weg. Zo af en toe zie ik ze nog! We gaan maar eens doelbewust bij ze op bezoek.

HOUTERIGE VISSSEN

Ik kan me nog goed herinneren dat in de Spiegelpolderplas, zo'n vijftien jaar geleden, de rivierdonderpad tot een geplande ontmoeting behoorde tijdens een nachtduik. Ze zaten tussen de puinstort. Nu niet meer. Nu kom ik vooral een kleine honderd zwartbekgrondels

tegen, de rivierdonderpad zie ik nog maar zelden. We gaan ons geluk maar eens beproeven met nachtduiken in Vinkeveen. We duiken regelmatig zowel bij Zandeiland 1 als 4, waarvan ik eerlijk gezegd Zandeiland 1 een eind lopen vind. Volgens Bruno mag de afstand voor ons bij de zoektocht naar de rivierdonderpad geen breekpunt zijn. Ik sjok verder en in gedachten beloon ik mezelf dan toch op z'n minst met een ontmoeting met veel van deze beestjes. En ook met een nest eieren. We zoeken bij stenen en gestort puin. Rivierdonderpadden zullen doorgaans, als ze er zitten, niet ver hiervan verwijderd zijn. Ze hebben namelijk geen zwemblaas en verplaatsen zich weinig en wat ongemakkelijk - zeg maar housterig - en blijven graag bij hun stekkie. Vrij snel vinden we enkele exemplaren. De kleurvarianten schommelen tussen zwart en roestbruin. Een enkel moment laten ze fotograferen toe maar van licht moeten ze niet

De rivierdonderpad verlaat alleen zijn schuilplaats als hij op zoek gaat naar voedsel (links).

Een eitje dat nog wat moet uitkomen en waarvan het embryo zichtbaar is (onder).

De afgezette eieren hangen beschermd in het grotje.

Goed verscholen loeren naar een prooi.

veel hebben. Liever zitten ze onder en tussen de stenen. Dit is ook de plek waar we meerdere nachtduiken intensief naar de eieren zoeken, want in deze periode van februari-maart is de voortplanting volop in gang. Eindelijk is het dan zover: ik ontdek een roze klompje eieren en ik weet niet hoe snel ik een lichtsignaal aan mijn buddy moet geven. We hebben ze gevonden. In gedachten zie ik weer de eierklomp van de gewone zeedonderpad voor me, maar deze is veel kleiner. Verderop vinden we nog een nestje met een champagneachtige kleur tussen de stenen. Zwartbekgrondels heb ik nog niet waargenomen in Vinkeveen en ik hoop dat dit ook nog lang mag duren. De marm grondel heb ik hier inmiddels wel gezien. Hopelijk zakt de populatie zwartbekgrondels in Nederland, je ziet zo'n verandering wel vaker na een explosie. Dan kan de rivierdonderpad zich weer op een redelijk niveau verspreiden in Nederland. Wie zal het zeggen, de natuur verandert continu.

PASPOORT RIVIERDONDERPAD

KENMERKEN

Klein zoetwatervisje met een brede afgeplatte kop, zeer grote borstvinnen en grote bek. Hij wordt maximaal 15 centimeter groot. Hij heeft ruwe, kleine stekeltjes op zijn flanken, waarvan de kleur zich aanpast naar de bodem. Je onderscheidt de soort doordat de buikvinnen en zuignap gescheiden zijn, bij de uitheemse grondelsoorten zijn deze met elkaar vergroeid.

VOEDSEL

Vlokreeften, pissebedden en muggenlarven.

PAAIPIERODE

De paaiperiode is rond maart en de eieren worden onder stenen afgezet en door het mannetje bewaakt. Net als de stekelbaars wappert hij het broedsel zuurstofrijk water toe.

LEEFGEBIED

De soort komt voor in rivieren, beken, meren, kanalen en sloten. Hij woont in een steenachtige omgeving, waar hij zich overdag schuilhoudt. 's Nachts is hij actief en gaat hij op jacht. Rivierdonderpadden zijn daarom tijdens nachtduiken het best te vinden.